

Pr. Anneli Kimmel
Kohaliku algatuse ja elukeskkonna büroo juhataja
Põllumajandusministeerium
Lai 39/41 Tallinn

Meie 02.02.15 nr 113

Eesti Leader Liit ja Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, ühispoordumine

Pöördume teie poole palvega, palume enne uue perioodi Leader meetmete rakendamist esitada seisukohad järgmiste küsimuste lahendamisele, seoses kogukonnateenuste arendamisega Leader meetme abil.

1. Kogukonna definitsiooni täpsustamine

Maaelu arengukava üks sihtidest on “maapiirkondade tasakaalustatud ja territoriaalne areng”. Sellest eesmärgist lähtuvalt soovime kogukonda defineerida laiemalt kui vaid geograafiliste tunnuste alusel. Paljude kohaliku tasandi vabaühenduste ja sotsiaalsete ettevõtete eesmärgiks on aidata mõnda inimeste gruppi (st kogukonda), kelle heaolu paranemisest sõltub nii nende lähedaste kui kogu piirkonna tasakaalustatud areng. Näiteks: lapsehoiuteenus maapiirkonnas vähemate võimalustega peredele, kogemusnõustamine erivajadustega inimestele maapiirkonnas jne. Vaid tegevusgrupi siseselt kogukonnateenuse mõiste määratlemine ei ole piisav, kui pole teada, millisel seisukohal on rahastaja ning millele tuginetakse kogukonnateenuse puhul toetuse määramisel. Arvestades lisaks veel asjaolu, et uuel perioodil kinnitab projektitaotlused Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet.

2. Kogukonnateenuste abikõlbulike toetusmäärade suuruste täpsustamine

Kogukonnateenus on orienteeritud kohalikule arengule, töökohtade loomisele ja kogukonnale vajalike teenuste kättesaadavusele maapiirkondades, kus ettevõtja või kohalik omavalitsus seda teha ei suuda või pole see neile otstarbekas. Kogukonnateenuste pakkumine maapiirkonnas ei saa arvatavalt kunagi olema erahuvides kasumi jaotamist taotlev ettevõtmine ning nende tegevuste käivitamise ja elluviimise vajab toetust. Praegu on selgete kriteeriumide alusel defineerimata, mille alusel hakatakse eristama kogukonnateenuste toetuse määra (90%).

3. Kogukonnateenuse fookuse (st asjakohaste turutõrgete) täpsustamine.

Täna sel päeval on üheks eelmise punktiga seonduvaks reguleerimata küsimuseks turutõrked, mille leevendamiseks ja kõrvaldamiseks kogukonnateenused mõeldud on. Jääb lahtiseks kellel on õigus öelda, kas turg toimib või mitte. Lisaks on vastamata spetsiifilisemad küsimused - näiteks kui teenus on piirkonnas olemas, kuid sihtrühma ei rahulda selle kvaliteet või pole hind vastuvõetav, kas siis on tegemist turutõrkega?

Ilma kesksete juhisteta võib tekkida palju segadust ja vaidlustusi. Näiteks: taotleja väidab turutõrke olemasolu, PRIA arvates seda ei ole, kuid puuduvad selged kriteeriumid, mille abil oleks võimalik otsust langetada. Kõigile osapooltele oleks suureks abiks vähemalt soovitusliku juhendmaterjali avaldamine, mis sisaldab Eesti eri piirkondadest kogutud praktilisi näiteid koos PRIA poolse seisukohavõtuga.

4. Kogukonnateenuste pakujate organisatsioonilise võimekuse ja finantsilise jätkusuutlikkuse toetamine meetme tingimuste abil

Leiame, et senised kasumit (st vabaühenduste puhul positiivset tulemit) puudutavad reeglid takistavad Leader meetmete raames toetavate kogukonnateenuste finantsiliselt jätkusuutlikku pakkumist.

4.1 Turutõrgete puhul on tihti vajalik lisaks alginvesteeringule subsideerida ka hilisemat teenuse järjepidevat osutamist (nt ühistranspordi puhul). Kogukonnateenuse toetus võimaldab katta ainult alginvesteeringu. Selleks, et alginvesteeringu abil soetatud varaga teenuse pakkumine oleks finantsiliselt jätkusuutlik (sh reservi olemasolu ootamatuste katmiseks), peaks edukal taotlejal olema kindlasti kasum (st vabaühenduste puhul positiivne tulemit). Hindamisel ja hilisemal auditeerimisel saab vajadusel jälgida seda, et kasumit ei jaotataks, vaid investeeritaks täies mahus kogukonnateenuse pakkumisse tagasi. Teeme ettepaneku täpsustada kasumit puudutavaid reegleid nii, et piiratud oleks kasumi jaotamine, mitte kasumi teenimine. Siinkohal näeme ka vajadust kokkuleppeks, et kas rahastatakse vaid asjade ostmist (alginvesteering), mis tundub selgelt poolik, või ka teenust.

4.2 Paljud kogukonnateenuseid vajavad kogukonnad võivad osutada liialt väikeseks (inimeste arv, ostujõud), et teenuse järjepidevat pakkumist ülal hoida. Hädavajalikuks võib osutada selle sama teenuse müük väljaspool kogukonda, et lisatulu abil teenuse mahtu ning kvaliteeti säilitada, vajadusel oma kogukonnaliikmeid ka subsideerides. Seetõttu teeme ettepaneku, et kogukonnateenuste müük oleks kindlasti lubatud (nt turismiteenusena) ka inimestele väljaspool kogukonda. Senini on puudunud ka vastav täpne sõnastus ja regulatsioon.

4.3 Võimalik, et meetme mõju suurendamiseks oleks vajalik kitsendamine, milliste teenuste käivitamist toetada. Teeme ettepaneku analüüsida: 1. Kui palju on selliseid turutõrkeid, mida saab kõrvaldada vaid alginvesteeringuga? 2. Kui palju on selliseid tegevusi/projekte, mille puhul võiks 90%-se (senine mittetulunduse toetusemäär) toetusmääraga toetus olla abiks turutõrke ületamisel?

Leiame, et nende küsimuste tähelepanuta jätmine toob kaasa mitmeid probleeme kõigile osapooltele:

Põllumajandusministeeriumile: Leader- meetmes, kogukonnateenuste arendamise osas, jääb eesmärk täitmata, või saavutatakse soovitud väiksem mõju, kuna Leader projektitoetusi on raske kogukonnateenuse arendamiseks asjakohaselt rakendada.

PRIA: Iga kogukonnateenus tuleb ükshaaval läbi vaadata ja otsuse langetamine on raske, kuna puudub selge regulatsioon. Lisaks tuleb tegeleda vaidlustustega, mida esitatakse erinevate tõlgenduste tõttu.

Tegevusgruppidele ja toetatavatele: nõustajatel on oht kaotada taotlejate usalduse või nendega isegi konflikti sattuda, kui ei oska täpselt nõustada (nt kas konkreetse projekti toetusmäär peaks olema 90% või 60%). Leader tegevusgruppidel ei ole võimalik oma strateegiaid kogukonnateenuse arendamise osas kvaliteetselt rakendada.

Näeme vajadust kõikide osapooltega ühiselt kokku leppida kogukonnateenuse mõistes ning sinna juurde kuuluvas regulatsioonis, enne uue Leader toetusperioodi algust.

Lugupidamisega

Piret Leskova
Eesti Leader Liit
Tegevjuht

/allkirjastatud digitaalselt/

Jaan Aps
Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik
Juhatuse esimees

/allkirjastatud digitaalselt/